

БІЛІМ БАСҚАРМАСЫ ГУМАНИТАРЛЫҚ КОЛЛЕДЖ

Білім мекемесі қызметкерлерінің ІІІ қалалық ғылыми-тәжірибелік конференциясы
ІІІ городская научно-практическая конференция работников организаций образования

БІЛІМ БЕРУ САЛАСЫНДА «БАЛАБАҚША-МЕКТЕП» САБАҚТАСТЫҒЫ
ҮШІН ОҢТАЙЛЫ ЖАҒДАЙ ТУҒЫЗУДЫҢ ТИІМДІ ЖОЛДАРЫН ҚҰРУ
ЖӘНЕ 12 ЖЫЛДЫҚ БІЛІМ БЕРУГЕ КӨШУДІҢ ДАЙЫНДЫҒЫ

ПУТИ СОЗДАНИЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЫ ДЛЯ ОБЕСПЕЧЕНИЯ
ОПТИМАЛЬНЫХ УСЛОВИЙ ПРЕЕМСТВЕННОСТИ «ДЕТСКИЙ САД-
ШКОЛА» И ПОДГОТОВКИ К ПЕРЕХОДУ НА 12-ЛЕТНЕЕ
ОБРАЗОВАНИЕ

АСТАНА - 2010

12 ЖЫЛДЫҚ БІЛІМ БЕРУДІҢ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Өміртаева Рысалды Қалмұқанқызы,

№57 орта мектептің бастауыш

сынып оқу ісінің меңгерушісі

Бүгінгі күні еліміздің білім жүйесінде оқыту процесі тың идеяларға негізделген жаңа мазмұнмен қамтамасыз ету міндеті тұр.

Қазақтың ұлы ұстазы А.Байтұрсынов: «Елді түзетуді бала оқыту ісін түзетуден бастау керек» деген даналы сөз, білім беру саласындағы әлемдік білім кеңістігіне еркін енуді көздейтін заман талабынан туындап отырғаны шындық, яғни 12 жылдық білім стандартына көшу.

12 жылдық білім мазмұнының негізгі мақсаты – жедел дамып келе жатқан қоғамдағы шығармашылыққа бейім, өзіне сенімді, бәсекеге қабілетті, өз алдына шешім қабылдай алатын жеке тұлға болмақ.

12 жылдық білім беру стандартын жүзеге асыратын «субъект» - 6 жасар бала. Алты жасар бала кім? деген сұрақ туындайды. Демек, келген «субъект» әр түрлі ортадан (бақшада болған, бақшада болмаған, дайындықпен, дайындықсыз келген) психикасы мен жске басының мүмкіндіктерін айқындайтын, әлеуметтік жағдайлармен кездесетініміз белгілі жағдай. Алты жасар балаларды мектепте оқыту мәселесі одақ көлемінде психологиялық (В.В.Давыдов, Д.Б.Эльконин, П.Я.Гальперин, Н.А.Мечникова), кешенді түрде (А.М.Пышкено, Ш.А.Амановшилы), т.б. ғалымдардың еңбектерін сүйенсек, жүргізілген эксперименттік байқау – бақылау жұмыстарының нәтижесі негіз бола алады. Баланың даму процесін психологиялық тұрғыдан алсақ, олардың екінші өрлеуі – алты жастан басталады екен.

Тәжірибеге келсек, 12 жылдық білім жүйесін жүзеге асыруда 2005-2009 оқу жылының аралығына №4 мектеп гимназиясында жүргізілген эксперимент дәлелдеді. Алты жасар бала – алғыр, қабылдауы шапшаң, зерек т.б. бірақ та есте сақтау қабілеттері төмен, тез ұмытшақ келеді. Зейіннің тұрақсыздығынан қабылдаған ақпарат тез ұмытылады. Әрине, зейін тұрақсыздығы біркелкі болмайды. Берілетін мәлімет оларды қызықтырмайтын болса, есте қалатындай сәтті көріністер болмаса, тез жалығып кетеді.

Алты жасар бала – ойын баласы. Ендеше, ойын баласын оқытатын болсақ, оны оқытудың дидактикасы қандай болу керек?

- Біріншіден, жеке бастық іс-әрекетін жете зерттей келіп, жақсы нәтижеге қол жеткізу мүмкіндігіне ие болғымыз келсе, бала бабын тұлғалық жүйеден таба білген жөн.

- Екіншіден, бала денсаулығына көңіл бөлу қажеттілігі де басты мәселе. Балаға берілетін білім мазмұнының мөлшері бір жүйедегі өлшемнен тыс болмауы тиіс, яғни денсаулығына кері әсерін тигізбейтіндей болуы керек.

- Үшіншіден, баланың табиғи қабілетіне қарай дамытуды көздеу қажет.

Бала өміріндегі танымдық дамыту (тіл, сенсорлық даму, есті, зейінді, қиялды, ойлауды) процесі білім беру саласындағы жаңа құрылымы мен оқытудың жаңа мазмұнында жаңаша іскерлік пен технологияны жүзеге асыруға бағытталған жаңа әдіс-тәсілдерін жүзеге асыратын ұстаз болуы керек. Өйткені, алты жасар балаға мектепке бару өміріндегі бетбұрыс. Бала психологиялық және әлеуметтік жағынан да өзгеріске ұшырайды.

Алты жасар бала - өз позициясын таңдайтын, соған орай өзіндік мінезі бар, іс-әрекеттерінің нормаға сәйкес келу-келмеуін бақылауға қабілетті, өзгені де өзін-өзі бағалай алатын т.б. қасиеттері баршылық.

Ауызша сөйлеуі жақсы дамыған (мысалы, өзіне таныс ойын мазмұнын мүмкіндігінше үлкен-кішіге түсіндіріп, әңгіме айтып, жаттауды жаттай алатын), бейнелі түрде (абстракты ұғым емес, бейнелі ойлауға жүгініп) өздерінше пікір қоса алады. Ал, бұл балаларды оқытудың басты жолы – «ойын» әдісі арқылы білім беру. Яғни, «ойын әрекетін», белгілі бір жүйемен, «оқу әрекетіне» айналдыру. Бұл мұғалім шеберлігіне байланысты. Сабақ процесінде «ойын әрекетін» ұтымды пайдалануда, «оқу әрекетіне» өтуі байқаусыз болуы керек. Кез – келген пәнде мұғалім басшылығымен берілген тапсырманы орындауда (сурет салу, бөяу арқылы, математикалық ұғымдарды көзбен көріп, қолымен ұстап (сезініп), өн бойынан өткізген жағдайда білімді игеріп отырғанын байқамай қалуы да мүмкін. Балалар білімді ойын арқылы да алады. Ал ойынды дұрыс таңдап ойнатуда баланың ой -өрісі, дүниетанымы кеңейеді, мінез-құлқы қалыптасады. Сабаққа белсенді қызығушылық танытады.

Әр сабақтың сапалы болып, тиімділігін арттыру жолы – білімді, шығармашылығы шындалған ұстаз қолында.